

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВОДОКОРИСТУВАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ВОД

Т.В. Семещук аспірант

Національний університет водного господарства та природокористування,
м.Рівне

Сьогодні в Україні склалась досить складна водно-екологічна обстановка. Питання охорони, комплексного використання і відновлення рівноваги оточуючого природного середовища займає одне з провідних місць в економічному, політичному і соціальному житті держави.

Вода застосовується у всіх без винятку сферах народного господарства та сторонах життєдіяльності людини.

Важливим напрямом раціонального водокористування та охорони водних ресурсів є управління ними на основі економічного механізму. Особливої актуальності це питання набуває при бюджетному дефіциті України та значному скороченні інвестицій у водоохоронну діяльність.

Основу економічного механізму управління водокористуванням в Україні складають платежі за використання водних ресурсів, екологічні платежі та економічні санкції за екологічне правопорушення. Крім того, можна виділити такі елементи економічного механізму водокористування: плата за користування водними ресурсами; система економічного стимулювання водоохоронної діяльності; удосконалення ціноутворення з урахуванням екологічного фактору; екологічні фонди; екологічні програми; екологічне страхування [1].

Недоліки існуючого економічного механізму полягають в тому, що він не спонукає водокористувачів до впровадження екологічно безпечних способів ведення господарства, а лише змушує їх обмежувати свою природоруйнівну діяльність стосовно вимог нормативних актів, постанов і законів, що призводить до закономірного погіршення стану водних об'єктів.

До основних проблем дієвості економічних інструментів у водокористуванні та водоохоронній діяльності слід віднести:

- низьку економічну ефективність через застарілу нормативно-правову базу регулювання, систему оподаткування рентного доходу від використання водних ресурсів (некоректність, негнучкість методики і порядку нарахування платежів, занижені їх нормативи і розміри, слабка кореляція розмірів платежів з рівнем ринкових цін на водні ресурси, не виправдано велика кількість пільговиків, обмежений (звужений) перелік видів водомісткої продукції як об'єктів оподаткування порівняно з міжнародною практикою та низький рівень їх оподаткування порівняно з європейським тощо);

- нерозвиненість (інколи – просто зародковий стан) впровадження деяких економічних інструментів, класичних для ринкових економік (екологічного податку на продукт, надання кредиту для здійснення водоохоронних заходів з

безвідсотковими, низько відсотковими або з субсидованими відсотками), що зменшує економічний інтерес господарюючих суб'єктів до здійснення таких заходів [2]. Не спрацьовує пільгове оподаткування та зовсім не функціонує механізм цінового заохочення екологоконструктивної діяльності. Не набув необхідного розвитку національний ринок екологічних послуг.

Основні заходи щодо посилення дієвості економічних інструментів передбачають:

- реформування чинної нормативної бази у частині визначення водних ресурсів як засобу виробництва;

- оптимізацію системи оподаткування, установлення диференційованої системи платежів за користування водними ресурсами, упровадження принципів ринкової економіки;

- більш чітко і деталізовано визначити функції та відповідальність державних та місцевих органів влади у сфері водного господарства;

- впровадження міжнародних стандартів системи управління навколишнім природним середовищем.

Завдяки впровадженню надійних економіко-правових механізмів оздоровлення водних систем, створилися б такі умови виробничої діяльності, за яких господарюючим суб'єктам було б вигідно дотримуватись водоохоронних вимог, знижувати обсяги забруднення і запобігати його появі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Левковська Л. В. Формування фінансового механізму раціонального водокористування / Левковська Л.В., Рижова К. І., Ковшун Н.Е. // Вісник НУВГП. – 2012. – Вип.3(59) Серія «Економіка». – С 244-250.

2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р., № 2818-VI. – [Електронний ресурс] режим доступу - http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2010_12_21/an/15/T102818.html#15

3. Яроцька О.В. Оцінка ефективності управління водогосподарським комплексом в умовах трансформації економіки України // Збірн. наук. праць «Економіка природокористування і охорони довкілля» - 2008. – С 234-238.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 125-127.